

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Δώρα και αντίδωρα σε ένα διαδικτυακό συμπόσιο

#amthcalligram

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Γεννήθηκα την εποχή
του χαλκού

Κωστής Μοσκόφ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γεννήθηκα την εποχή του χαλκού
τώρα δεν με θυμάται πια κανένας
σκεπάσαν τους βωμούς μου
δάφνες και φρύγανα.
Πικραμύγδαλο, συ έρωτά μου,
ήπια τρία βαρέλια ρετσίνα στην
Δόμνα
χτες, για να σε ξεχάσω
ρούφηξα τον Αλιάκμονα, τον
σφοδρό Βαρδάρη
-οι λιμναίοι οικισμοί της
Θεσσαλίας
μείναν ξεροί για χάρη σου.

Περιμένω τρεις χιλιάδες χρόνια
να πεθάνω
αδύναμος να αποσυντεθώ τόσο
που σ' αγαπώ.

Οπισθόμνητη πρόχους,
Υστερη Εποχή του Χαλκού,
προϊστορικός οικισμός Ασήρου Θεσσαλονίκης,
μόνιμη έκθεση «Προϊστορική Μακεδονία».

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Ποιήματα, Καστανιώτης, 1987

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης παρουσιάζει τις δημιουργίες διαδικτυακών επισκεπτών του, που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα για τη δημιουργία καλλιγραμμάτων, δηλαδή την απόδοση ποιημάτων και κειμένων στο σχήμα μορφών, σχημάτων, αντικειμένων –ένα είδος οπτικοποιημένης ποίησης που ανάγεται στην ελληνιστική εποχή και έργα της διασώζονται στην Παλατινή Ανθολογία.

Το κάλεσμα, με τη μορφή δύο βίντεο (μπορείτε να τα δείτε

εδώ: <https://youtu.be/HI7CJHH3ZgU>, https://youtu.be/tpwEtz_1Z6Y)

αφορούσε σε μία διαφορετική «έκθεση» των αρχαίων αντικειμένων που διαφυλάσσει το μουσείο. Οι αρχαιότητες «δημιουργήθηκαν» εκ νέου ως καλλιγράμματα με πρώτη ύλη τον ποιητικό λόγο αγαπημένων ποιητών. Το σχήμα τους δομήθηκε από τις λέξεις τους και η χρήση και το νόημά τους

επαναπροσδιορίστηκε μέσα από τον στοχασμό των ποιητών, τα συναισθήματα και τους υπαινιγμούς τους. Οι αρχαιότητες ως ποιήματα καλούσαν σε «επίσκεψη», μία αλλιώςτική μουσειακή επίσκεψη όπου τα αντικείμενα μπορούσαν όχι μόνο να είναι μάρτυρες της ζωής στο αρχαίο παρελθόν, αλλά και σημαίνοντα της προσωπικής δημιουργίας, της μνήμης και του στοχασμού για το παρόν.

Η ψηφιακή έκθεση παρουσιάζει τα καλλιγράμματα που συγκεντρώθηκαν σε διάστημα σχεδόν ενός μήνα (από τις 21 Απριλίου 2020), ενώ το περιεχόμενό της θα εμπλουτίζεται συνεχώς έως τις 31 Μαΐου 2020. Εκατό και πλέον διαδικτυακοί επισκέπτες του μουσείου από την Ελλάδα και άλλες χώρες (Αγγλία, Αφγανιστάν, Βουλγαρία, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Τουρκία), ηλικίας από 5,5 έως 75 χρόνων, δημιούργησαν τα έργα τους σε σχήματα και με κείμενα της επιλογής τους. Όλα εντυπωσιάζουν με την ευρηματικότητά τους, την επιλογή των σχημάτων, τον τρόπο διάταξης του κειμένου για τη συγκρότηση του αντικειμένου ή της μορφής. Γράμματα διαφόρων μεγεθών, λέξεις σε ποικιλία γλωσσών «εποίησαν» -ρήμα που χρησιμοποιούσαν οι κεραμείς της αρχαιότητας- τα έργα τους φέρνοντας στον κόσμο του μουσείου, τα δικά τους κείμενα αλλά κυρίως τον λόγο σημαντικών δημιουργών της εγχώριας και παγκόσμιας λογοτεχνίας, της φιλοσοφίας, της μουσικής.

Η επιλογή σχημάτων και κειμένων και ο συνδυασμός τους είναι ένας τρόπος έκφρασης των ίδιων των καλλιγράφων. Είναι έργα που εμπλέκουν τη σκέψη με το σώμα, ένας χορός του χεριού με την πένα πάνω στο χαρτί! Είναι έργα που δημιουργήθηκαν “κατά μόνας” και προσφέρονται στους άλλους.

Τα καλλιγράμματα αφηγούνται, ή υπαινίσσονται, αναμνήσεις, συναισθήματα, σκέψεις, όνειρα, φόβους, ελπίδες -αυτά είναι «η ποίηση στο σχήμα των πραγμάτων», το ίχνος του κόσμου εντός μας, το ίχνος μας εντός του κόσμου.

Η έκθεση θα μπορούσε να οργανωθεί με ποικίλους τρόπους. Λόγου χάρη, με άξονα τους ποιητές και λογοτέχνες ή τους ίδιους τους καλλιγράφους, ή, με βάση το νόημα των κειμένων. Στη δομή που επιλέξαμε κριτήριο είναι τα σχήματα και τα καλλιγράμματα κατανέμονται σε έξι ενότητες. Κάθε ενότητα έχει στην εισαγωγή της καλλιγράμματα που δημιούργησε το μουσείο για αρχαιότητες των συλλογών του.

Οι ενότητες είναι οι εξής:

- 1η: Αρχαιότητες του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης
- 2η: Αρχαιότητες
- 3η: Άνθρωπος
- 4η: Φύση
- 5η: Σχήματα
- 6η: Αντικείμενα & Χώρος

Λίγα λόγια για τα καλλιγράμματα (ή καλλιγραφήματα)

Τα οπτικοποιημένα ή αλλιώς εικονιστικά ποιήματα που η διάταξη των στίχων τους αποδίδει τα αντικείμενα που αναφέρονται ή υπονοούνται, προσκαλούν τον

αναγνώστη σε ένα είδος παιχνιδιού ανάμεσα στο νόημα του κειμένου και τη διάταξή του.

Ο παιγνιώδης χαρακτήρας τους διασώζεται στον όρο «τεχνοπαίγνια» που αφορά στα ποιήματα αυτού του είδους της ελληνιστικής εποχής. Στο 15ο βιβλίο της Παλατινής ανθολογίας διασώζονται έξι τεχνοπαίγνια, από τα οποία τα τρία αποδίδονται στον ποιητή του 300 π.Χ. Σιμιά τον Ρόδιο (300 π.Χ.): πρόκειται για τα ποιήματα «Πέλεκυς», «Πτέρυγες Έρωτος», «Ωόν» και η διάταξη των στίχων είναι στη μορφή των αντικειμένων που αναφέρονται στους τίτλους. Τα άλλα τρία (ένα του καθενός) είναι του Δωσιάδα, του Βησαντίνου, και του Θεόκριτου. Τα τεχνοπαίγνια του Σιμιά, ιδιαίτερα το «Ωόν», αναβιώνουν σε παρόμοια μορφή από Έλληνες λόγιους του 18ου και 19ου αιώνα, ενώ ήδη η ευρωπαϊκή τυπογραφία είχε αναδείξει τον οπτικό -εικαστικό θα λέγαμε σήμερα- χαρακτήρα των γραμμάτων. Τον 19ο αιώνα χαρακτηριστικό παράδειγμα οπτικής ποίησης είναι το ποίημα του Λούις Κάρολ «Η ποντικοουρά» στην *Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων*, ενώ κορυφαίο δείγμα οπτικής ποίησης αποτελεί το έργο του Μαλαρμέ *Μια ριζιά των ζαριών δεν καταργεί ποτέ την τύχη* (1897). Ο όρος «καλλιγράμμα» καθιερώθηκε από το ομώνυμο έργο του Γκιγιόμ Απολλιναίρ (*Calligrammes*, 1918), ενώ στα ελληνικά γράμματα του 20ού αιώνα ο πρώτος που γράφει ποίημα σε μορφή καλλιγράμματος είναι ο Γεώργιος Σεφέρης: στο «Ημερολόγιο καταστρώματος Β'» (1944) στο ποίημα με τίτλο «Καλλιγράφημα», οι στίχοι διατάσσονται έτσι που να σχηματίζουν τρία ιστιοφόρα του Νείλου.

Τα καλλιγράμματα, σήμερα, αποτελούν πεδίο δημιουργικής αναζήτησης για πολλούς εικαστικούς και λογοτέχνες, ενώ ο συνδυασμός νοήματος και εικόνας έχει αξιοποιηθεί δεόντως από τη διαφήμιση, αλλά και από την εκπαίδευση ως μία εναλλακτική μαθησιακή διεργασία.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Συντονισμός: **Αγγελική Κουκουβού**, αρχαιολόγος, Αναπληρώτρια Διευθύντρια του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης

Σύλληψη-επιμέλεια δράσης: **Στυλιάνα Γκαλινίκη**, αρχαιολόγος, προϊσταμένη του Τμήματος Συλλογών Λίθινων, Τοιχογραφιών και Ψηφιδωτών ΑΜΘ
Καλλιγραφήματα αρχαίων μνημείων ΑΜΘ: **Χρύσα Φωτιάδου**, εικαστικός ΑΜΘ

Ψηφιακή υποστήριξη: **Αγγελική Μονέδα**, ηλεκτρολόγος μηχανικός και μηχανικός ηλεκτρονικών υπολογιστών ΑΜΘ

Επιμέλεια ψηφιακής έκθεσης: Στυλιάνα Γκαλινίκη, Αγγελική Μονέδα, Χρύσα Φωτιάδου

<https://www.amth.gr/exhibitions/temporary/i-poiisi-sto-shima-ton-pragmaton>

#amthcalligram

ΑρχαιότητεςΑΜΘ

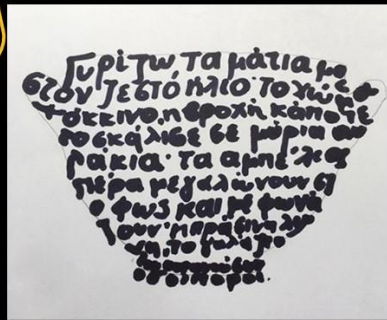
Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Ανατολικά
Ευδοξία Τραϊανού

«Οι αμπελώνες της περιοχής μας [...] είναι αγαπημένος τόπος περιπότου, που αυτές τις μέρες της καρνατίας έχουν γίνει καταφύγιο αναψυχής και ψυχικής αναζωογόνησης. Το τοπίο αυτό υπήρξε έμπνευση για μια απόπειρα «ποιητικής γραφής» στο σχήμα καλλιγράμματος.»
Ε. Τραϊανού

Σκυφοειδής κρατήρας, 900 π.Χ., μόνιμη έκθεση «Προς τη γένεση των πόλεων...».

Γυρίζω τα μάτια μου
στον ζεστό ήλιο
Το χύμα κόκκινο,
βροχή κάποτε
το σκάλισε σε μύρια
αυλάκια.
Τα αμπέλια πέρα
μεγαλώνουν
στο φως
και με φωνάζουν
Η πράσινη λίμνη
με το γαλάζιο του ουρανού
[πανάρχαιοι] συνοδοιπόροι.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

ΑρχαιότητεςΑΜΘ

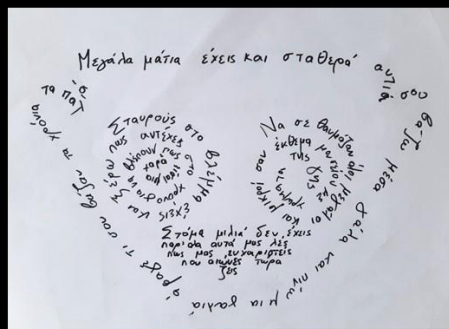
Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

[Χωρίς τίτλο]
Φάνης Τζίβας

Ο Φάνης είναι μαθητής
της Δ' τάξης του 23^{ου}
Δημοτικού Σχολείου
Καλαμαριάς.

Σκυφοειδής κρατήρας, 900 π.Χ., μόνιμη έκθεση «Προς τη γένεση των πόλεων...».

Μεγάλα μάτια έχεις
Και σταθερά αυτιά
Σου βάζω μέσα γάλα και πίνω
μια γουλιά
Άραγε τι σου 'βαζαν τα χρόνια
τα παλιά
Σταυρούς στο βλέμμα έχεις και
ξέρω πως αντέχεις
Στο χρόνο για να βλέπουν πως
είσαι μια χαρά
Να σε θαυμάζουν όλοι
Μεγάλοι και μικροί
Σαν έκθεμα μουσείου
Με χρώματα της γης
Στόμα, μιλία δεν έχεις
Πάρ' όλα αυτά μας λες
Πως μας ευχαριστείς που
αιώνες τώρα ζεις

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram
Αρχαιοτήτες
ΑΜΘ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Ύμνος των κεραμίων
Ομηρικοί ύμνοι

Γιάννα Αλεξοπούλου

Στο καλλιγράμμα έχει αποδοθεί ο ύμνος στη νεοελληνική μετάφρασή του, καθώς και στα αρχαία ελληνικά.

Προτομή γενειοφόρου ανδρικής μορφής στο πλακίδιο λαβής του απικού μελανόμορφου κιονιωτού κρατήρα του αγιογράφου Λυδού, 560 π.Χ., νεκροταφείο Θέρμης Θεσσαλονίκης, μόνιμη έκθεση "Η Μακεδονία από τον 7ο αι. π.Χ. έως την ύστερη αρχαιότητα".

Αν με πληρώσετε για το τραγούδι μου, κεραμείς,
ας έλθει η Αθηνά κι ας βάλει τα χέρια της πάνω απ' το καμίνι.
Και τότε θα κατομαυρίσουν όλα τα αγγεία και θα ψηθούν καλά
και θα πιάσουν καλή τιμή, όταν πουληθούν άλλα στην αγορά
κι άλλα στους δρόμους,
και θα φέρουν πολύ χρήμα, και για όλους εμάς θα βγει σε
καλό το τραγούδι.
Μα όταν όμως ξεδιάντροπα με εξαπατήσετε (και δε με
πληρώσετε),
θα καλώσω αμέσως τους δαίμονες του καμινιού,
τον Σύντριβο, τον Σμάραγο, τον Ασβεστο με τον Σαβάκητι
και τον Ομόδομο, που προσφέρουν σ' αυτή τη δουλειά πολλά
κακά.
Τη μπόκα να τσαλαπατήσουν και δλους τους χώρους
κι ας γίνει το καμίνι άνω κάτω με τις φωνές των κεραμίων.
Όπως τρίχει το σαγόνι του αλόγου, έτσι να τρίχει και το καμίνι
και να κάνει σκόνη όλα τα κεραμικά που έχει μέσα του.
Έλα κι εσύ κόρη του Ήλιου, Κίρκη, με τα πολλά μάγια
κακά φαρμάκια βάλε κι αυτούς και τα έργα τους να
καταστρέψεις.
Έλα και συ, Χείρων, και φέρε πολλούς Κενταύρους
κι αυτούς που ξεφύγαν από τα χέρια του Ηρακλή
κι αυτούς που χάθηκαν.
Κι ως κακοσπάσουν αυτά τα πράγματα κι ας πέσει το καμίνι
κι αυτοί ας φωνάζουν βλεπόντας τα κακά τους έργα.
Εγώ δε, θα χαίρομαι καμαρώνοντας τη δουλειά τους που
πήγε στράφι.
Κι όποιος (δύσπιστος) σκύψει (πάνω απ' το καμίνι) ας
κάψει το πρόσωπό του
για να μάθουν όλοι να πράττουν δίκαια.

Μετάφραση: Π. Βαλαβάνη

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram
Αρχαιοτήτες
ΑΜΘ

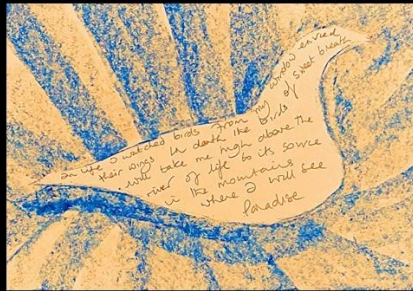
Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Πετώντας με την Ίσιδα
[Taking Flight with Isis]
Maria Garner

Maria Garner
(Αγγλία)

Γυάλινο μυροδοχείο
σε σχήμα πτηνού, 1^{ος} αι. μ.Χ.,
μόνιμη έκθεση
«Θεσσαλονίκη, Μακεδονίας μητρόπολις»

Στη ζωή
έβλεπα τα πουλιά έξω από το
παράθυρό μου
ζηλεύοντας τα φτερά τους.
Στον θάνατο
τα πουλιά της γλυκιάς ανάσας
θα με πάνε ψηλά, πάνω από το
ποτάμι της ζωής και τις πηγές
του στα βουνά,
όπου θα δω τον Παράδεισο.

«Είμαι ποιήτρια από την Αγγλία. Εγγραψα το ποίημά μου *Taking Flight with Isis* (Πετώντας με την Ίσιδα) και δημιούργησα τη ζωγραφία για την ψηφιακή σας δράση. [...] Με γοήτευσαν τα γυάλινα πουλιά –να συνειδητοποιείς ότι τόσο όμορφα και κομψά αντικείμενα είχαν κατασκευαστεί τόσο παλιά!»

Maria Garner

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

Αρχαιοτήτες ΑΜΘ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

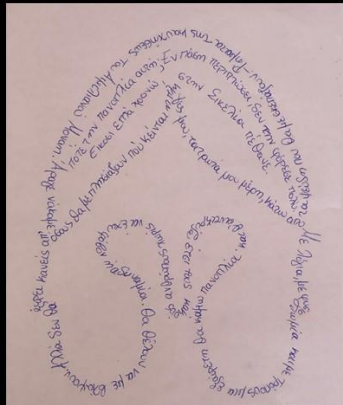
Μαρία Σιαφάλου

Αιμιλιανός Μονάη,
Αλεξανδρείες, 628-655 μ.Χ.

Κωνσταντίνος Καβάφης

Χάλκινο κράνος "χαλκιδικού" τύπου,
τέλη 6^{ου} αι. π.Χ. μόνιμη έκθεση
«Η Μακεδονία από τον 7^ο αι. ως την ύστερη
αρχαιότητα»

Με λόγια, με φυσιογνωμία, και με τρόπους
μια εξαιρετη θα κάμω πανοπλία
και θ' αντικρύζω έτσι τους κακούς
ανθρώπους
χωρίς να έχω φόβον ή αδυναμία.

Θα θέλουν να με βλάψουν. Αλλά δεν θα ξέρει
κανείς απ' όσους θα με πλησιάζουν
πού κείνται η πληγές μου, τα τρωτά μου
μέρη,
κάτω από τα ψεύδη που θα με σκεπάζουν. -

Ρήματα της καυχίσεως του Αιμιλιανού
Μονάη.
Άραγε νάκαμε ποτέ την πανοπλία αυτή;
Εν πάση περιπτώσει, δεν την φόρεσε πολύ.
Είκοσι επτά χρονώ, στην Σικελία πέθανε.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Τα Ποήματα, Τ. Α', 1897 - 1918,
Έκδοσης 1963

#amthcalligram

Αρχαιοτήτες ΑΜΘ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Maria Garner

(Αγγλία)

Αριάδνη & Διώνυσος

[Ariadne & Dionysos]

Maria Garner

«Πραγματικά, μου έχετε
αποκαλύψει ένα πλούσιο
κοίτασμα! Απολαμβάνω να
δημιουργώ με έμπνευση τις
αρχαιοτήτες του μουσείου!»
M. Garner

Ο κρατήρας του
Δερβενίου,
340-320 π.Χ.,
μόνιμη έκθεση
«Ο Χρυσός των
Μακεδόνων»

Τι ξέρω για την αγάπη;
Βρήκα αγάπη με τον Θησέα: του έδωσα τα μυστικά
μου.
Αυτός, φαίνεται, δεν είχε -μόνο το κρυμμένο εγώ
του.
Ο δολοφόνος του Μινώταυρου, ξεχασε σύντομα τη
δική μου συμμετοχή στη νίκη του και μ'
εγκατέλειψε στη Νάξο.
Αυτό που νόμιζα αγάπη, αποδείχθηκε ένα ψέμα.
Την παραμονή του γάμου μου με τον Διώνυσο θα
έπρεπε να είμαι προσεκτική με την αγάπη; Ποια
σοφία έχω αποκτήσει;
Ο Διώνυσος ο Θεός του Κρασιού - είναι γιος του Δία.
Ευγενικός - δεν με έσωσε από τα δεινά μου;
Καλός σύντροφος, μεθυσμένος εραστής.
Και εγώ?
Θα επιστρατεύω όλους τους έξυπνους τρόπους
μου για να κάνω
τον θεό της ευχαριστήσής μου
να με λαχταρά ακόμη πιο πολύ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Το ποτήρι

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

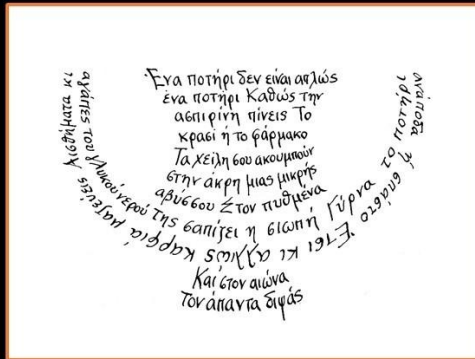
Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου

Ασημένιος κώνθαρος, τέλη
4ου αι. π.Χ., Δερβένι
Θεσσαλονίκης, μόνιμη
έκθεση «Ο χρυσός των
Μακεδόνων»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Ένα ποτήρι δεν είναι απλώς
ένα ποτήρι

Καθώς την ασπιρίνη πίνεις
Το κρασί ή το φάρμακο
Τα χείλη σου ακουμπούν
στην άκρη
Μιας μικρής αβύσσου

Στον πυθμένα της σαπίζει η
σιωπή

Γύρνα το ποτήρι ανάποδα ή
σπάς' το

Έτσι κι αλλιώς γυαλιά
καρφιά μαζεύεις
Αισθήματα κι αγάπες του
γλυκού νερού
Και στον αιώνα τον άπαντα
διψάς.

Επιλογές και σύνολα. Ποιήματα
(1965-1995), Νησίδες, 2001

#amthcalligram

Αρχαιότητες

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

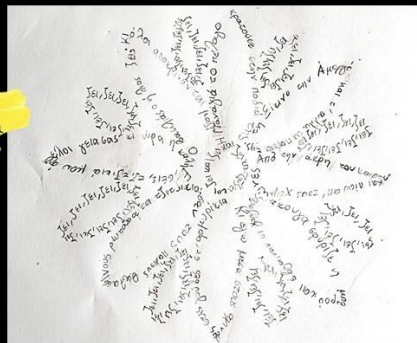
Τα τζιτζίκια

Χρύσα Χατζηδιαμαντή

Οδυσσέας Ελύτης

Αυτό είναι το 1^ο
καλλιγράμμα που σάλθηκε
στο μουσείο!

Η βχρονη Χρύσα επέλεξε μόνη της το ποίημα
και εμπνεύστηκε το σχήμα από την
πρόσφατη επίσκεψη της
τάξης της στη Βεργίνα.

Σχήμα: «ο ήλιος της Βεργίνας»

Η Παναγιά το πέλαγο
κρατούσε στην ποδιά της
Τη Σίκινο την Αμοργό
και τ' άλλα τα παιδιά της

Από την άκρη του καιρού
και πίσω απ' τους χειμώνες,
Άκουγα σφύριζε η μπουρού
κι έβγαιναν οι Γοργόνες

Κι εγώ μέσα στους αχινούς
στις γούβες στ' αρμυρίκια
Σαν τους παλιούς θαλασσινούς
ρωτούσα τα τζιτζίκια:

– Ε σεις τζιτζίκια μου άγγελοι
γεια σας κι η ώρα η καλή
Ο βασιλιάς ο Ήλιος ζει;
κι όλ' αποκρίνονται μαζί:

– Ζει ζει ζει ζει ζει ζει

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Τα ρω του έρωτα, Ύψιλον, 1986

#amthcalligram

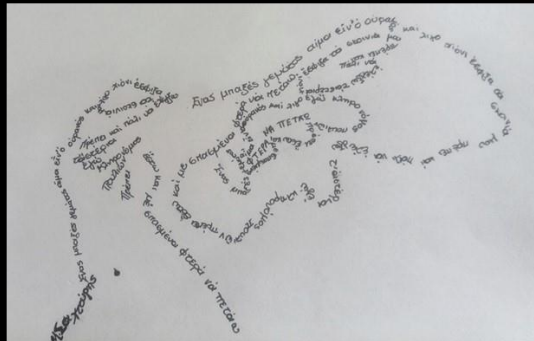
Αρχαιότητες

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Τζούλη Ζωγράφου

Ελεγκτής

Μίλτος Σαχτούρης

Σχήμα: Νίκη της Σαμοθράκης, Λούβρο

Ένας μπαξές γεμάτος
αίμα
είν' ο ουρανός
και λίγο χιόνι
έσφιξα τα σκονιά μου
πρέπει και πάλι να
ελέγξω
τ' αστέρια
εγώ
κληρονόμος πουλιών
πρέπει
έστω και με σπασμένα
φτερά
να πετάω.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

Τα φάσματα ή η χαρά στον άλλο
δρόμο, 1958

#amthcalligram

Αρχαιότητες

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Μαριλένα Τσιρώνη

Ύμνος στην ομορφιά

[απόσπασμα]

Charles Baudelaire

Στα χρόνια της Μήλου υπάρχει ένα από
αυτά τα γλυπτά που, το οποίο έφερε ο αγνώστος
με δωρεά το Λούβρο.
Μ. Τσιρώνη

Σχήμα: Αφροδίτη της Μήλου
Λούβρο

Από τα βόθρη έρχεσαι του ουρανού ή μήπως απ'
την άβυσσο;
Ω! Ομορφιά! Το βλέμμα σου κόλαση και Θεός μαζί,
Την καλοσύνη εκπέμπει ανάκατη με εγκλημα,
Γι' αυτό με το κρασί λένε πως μοιάζεις.

Δύση κι' αυγή τα μάτια σου
Αρύματα σκαρπας σαν βράδυ καταιγίδας,
Φίλτρο τα φιλιά σου μαγικό και αμφορέας το
στόμα σου,
Κάνει τον ήρωα δειλό και το παιδί γενναίο.

Από τα μαύρα βγαίνεις τ' άδουα ή απ' τ' άστρα
κατεβαίνεις;
Η Μοίρα μαγεμένη, πίσω απ' το φουστάνι σου σαν
το σκυλάκι τρέχει
Τυχαία σπέρνεις χαρά και συμφορές
Τα πάντα κυβερνάς, λογαριασμό δε δίνεις.

Σε πεθαμένους πάνω περπατάς, ω! ομορφιά! και
τους περιγελάς
Στολίδι σου ο τρόμος, μαγικό
Κι' ο φόνος, κόσμημά σου ακριβό

Μετάφραση: Σ. Γερασπούλου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

Φύση

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Έλενα Παπαηλία

Ο γλάρος

Οδυσσέας Ελύτης

Η Έλενα είναι 12 χρονών και
μαθήτρια της ΣΤ' τάξης στο 8ο
Δημοτικό Σχολείο Μεγάρων.

Στο κύμα παύει να κοιμηθεί
δεν έχει τι να φοβηθεί
Μήνας μπαίνει μήνας βγαίνει
γλάρος είναι και πηγαίνει

Από πόλεμο δεν ξέρει
ούτε τι θα πει μαγαίρι
Ο Θεός του 'δωσε φύκια
και χρωματιστά χαλίκια

Αχ αλί κι αλοίμονο μας
μες τον κόσμο το δικό μας
Δεν μυρίζουνε τα φύκια
δε γυαλίζουν τα χαλίκια

Χίλιοι δυό παραφυλάνε
σε κοιτάν και δε μιλάνε
Είσαι σήμερα μονάρχης
κι' ωσαυτ' αύριο δεν υπάρχεις

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

Φύση

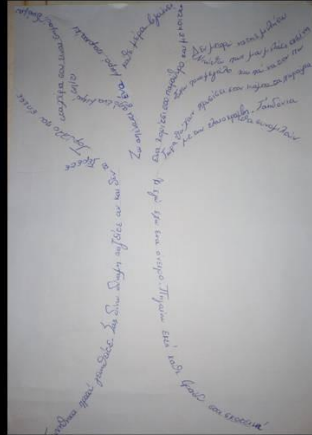
Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Καστανιά

Μαίρη Ματθαίου

Μαίρη Ματθαίου

Η Μαίρη είναι μαθήτρια
της Α' Γυμνασίου
στο Καλλιτεχνικό
Γυμνάσιο Κοζάνης.

Γεννήθηκα προτού γεννηθείτε
Σας δίνω δύναμη να ζείτε
Αν και δεν το ξέρετε
Το φύλλο που έπεσε στα χέρια σου
Είναι σημάδι δικό μου
Ζω απέναντι από ένα γωνιακό σπίτι
Σ' ένα μικρό παρακάκι
Κάθε μέρα βγαίνει ένα κορίτσι στο παράθυρο
Και με κοιτά
Δεν μπορώ να της μιλήσω
Νιώθω πως μου μιλάει εκείνη
Έχω μεγάλο πόνο και πού να τον πω
Τώρα θα έχουν χρυσίσι στον κάμπο
τα χωράφια με την ελαιοκράμβη
Τ' αηδόνια θα συνομιλούν
Κι εγώ έχω ένα όνειρο
Πηγαίνω κάθε βράδυ εκεί στα σκοτεινά.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

#amthcalligram

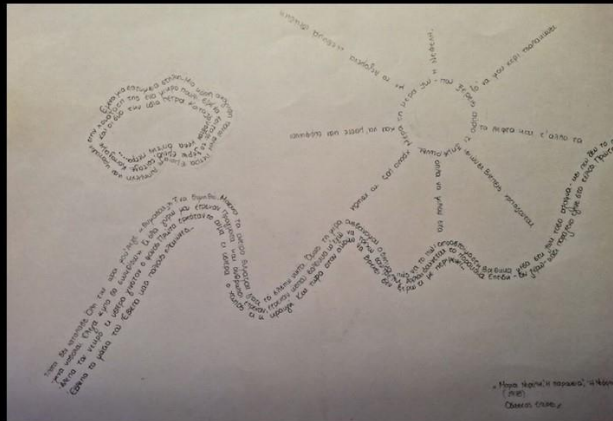
Φύση

Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
POETRY IN THE SHAPE OF THINGS

Μαρία Νεφέλη

Νεφέλη Γεωργάκη

Οδυσσεάς Ελύτης

M.N. - Περπατώ μέσ στ' αγκάθια μες
στα σκοτεινά
σ' αυτά που 'ναι να γίνουν και στ'
αλλοτινά
κι έχω για μόνο μου όπλο μόνη μου
άμυνα
τα νύχια μου τα μαβ σαν τα
κυκλάμινα.

A. - Παντού την είδα. Να κρατάει ένα
ποτήρι και να κοιτάζει στο κενό. Ν'
ακουει δίσκους ζαπλωμένη χάμου. Να
περπατάει στο δρόμο με φαρδιά
παντελόνια και μιά παλιά
γκαμπαριντίνα. Μπροσ από τις βιτρίνες
των παιδιών. Πιο θλιμμένη τότε. Και
στις δισκοθήκες, πιο νευρική, να τρώει
τα νύχια της. Καπνίζει αμέτρητα
τσιγάρα. Είναι γλωμμή κι ωραία. Μ' αν
της μιλάς ούτε που ακούει καθόλου.
Σα να γίνεται κάτι άλλου - που μόνο
αυτή τ' ακούει και τρομάζει. Κρατάει
το χέρι σου σφιχτά, δακρύζει, αλλά
δεν είναι εκεί. Δεν την έπιασα ποτέ και
δεν της πήρα τίποτα. [...]

1979, 1καρος

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI